

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра землеробства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор, проректор з
науково-педагогічної
роботи, т.с.н., доцент

Яремко Ю.І.

«28» квітня 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ППСВ 01 «МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ В
АГРОНОМІЇ»
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти третій «освітньо-науковий»
освітньо-наукова програма «агрономія»
спеціальність 201 «Агрономія»
факультет агрономічний

Херсон, 2016 р.

Робоча програма «Методи і організація досліджень в агрономії» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, що навчаються за освітньою програмою Агрономія, спеціальністю 201 «Агрономія».

Розробник: Шепель А.В. - кандидат с.-г. наук, доцент, доцент кафедри землеробства

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри землеробства, протокол № 7 від «16» березня 2016 року.

Схвалено методичною комісією агрономічного факультету, протокол № 4 від «28» березня 2016 року.

Схвалено на Вченій раді агрономічного факультету, протокол № 7 від «27» квітня 2016 року.

Затверджено на Вченій раді Університету, протокол № 7 від «28» квітня 2016 року.

Завідувач кафедри землеробства,
доктор с.-г. наук, професор,
академік НААН

(підпис)

(В.О. Ушкаренко)

« 16 » березня 2016 року

**1. Опис навчальної дисципліни
«Методи і організація досліджень в агрономії»**

Найменування показників	Напрямок підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3,0	Освітньо-наукова програма «агрономія»	цикл професійної підготовки самостійного вибору
Змістових частин – 1	Спеціальність: <u>201 «Агрономія»</u>	Рік підготовки:
Загальна кількість годин - 90		1-й
	Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,4 год. самостійної роботи здобувача - 2,8 год.	Рівень вищої освіти - третій «освітньо-науковий»
II -й		
		Лекції
		8 год.
		Практичні
		10 год.
		Лабораторні
		-.
		Самостійна робота
		36 год.
		Індивідуальні
		36 год.
		Вид контролю: залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: 0,25.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета дисципліни - формування системи теоретичних знань з організації та проведення наукових досліджень в агрономії.

2.2 Завдання вивчення дисципліни

Завданням дисципліни є вивчення методів розміщення варіантів в досліді, складання повних і неповних схем дослідів, визначення переліку обов'язкових спостережень і обліків у агрономічних дослідках, набуття вмінь використання статистичних методів для аналізу отриманих результатів польових дослідів, практичне виконання закладки польового досліду.

Предметом дисципліни є: методика складання схем і проведення польових дослідів в агрономії.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- методи розміщення варіантів у досліді;
- особливості закладки досліду при застосуванні різних способів

поливу;

- спеціальності, за якими проводять дослідження;
- методи досліджень, які можуть бути застосовані при проведенні досліджень;

вміти:

- складати програму науково-дослідної роботи;
- провести розбивку дослідного поля та закладку польового досліджу;
- аналізувати отримані результати в польовому досліді;
- вірно визначати предмет і об'єкт дослідження;
- користуватись програмним забезпеченням ПК для розрахунку статистичних показників за результатами кореляційного, регресійного та інших видів аналізу.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

- комплексність у проведенні досліджень у галузі агрономії;
- здатність до ретроспективного аналізу наукового доробку у напрямі дослідження агробіогеоценозів та урбанізованих екосистем;
- комплексність у володінні інформацією щодо сучасного стану і тенденцій розвитку світової і вітчизняної агрономічної науки;
- здатність планування та управління часом підготовки дисертаційного дослідження;
- комплексність у формуванні структури дисертаційної роботи та рубрикації її змістовного наповнення;
- комплексність у публічному представленні та захисті результатів дисертаційного дослідження;
- здатність брати участь у критичному діалозі. Здатність брати участь у наукових дискусіях на міжнародному рівні, відстоювати свою власну позицію;
- комплексність у набутті та розумінні значного обсягу сучасних науково-теоретичних знань у галузі агрономії та суміжних з ним сферах природничих наук.

Програмні результати навчання

- знання та розуміння основних теоретичних понять у галузі інформаційних технологій та інформаційних систем. Знання методик та алгоритмів обробки великих масивів даних за допомогою інформаційних технологій. Вміння та навички використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, застосовувати інформаційні технології для обробки та аналізу результатів експериментальних досліджень та їх представлення;
 - знання основних понять математичної статистики та математичних методів моделювання. Вміння та навички застосовувати методи математичної обробки експериментальних даних та оцінки їх точності та достовірності;
 - знання та розуміння методів наукових досліджень, вміння та навички використовувати їх на рівні доктора філософії;
 - вміння та навички працювати з різними джерелами, вишукувати, обробляти, аналізувати та систематизувати отриману інформацію. Розуміння наукових статей у сфері обраної спеціальності. Вміння та навички працювати з

сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами, такими як Web of Science, Scopus та ін. Вміння та навички відслідковувати найновіші досягнення у агрономічній науці та знаходити наукові джерела, які мають відношення до сфери наукових інтересів аспіранта (здобувача). Знання, розуміння, вміння та навички використання правил цитування та посилання на використані джерела, правил оформлення бібліографічного списку. Знання та розуміння змісту і порядку розрахунку основних кількісних наукометричних показників ефективності наукової діяльності (індекс цитування, індекс Хірша (h-індекс), імпаکت-фактор). Вміння та навички аналізувати інформаційні джерела, виявляти протиріччя і не вирішені раніше проблеми або їх частини, формулювати робочі гіпотези;

– вміння та навички організовувати творчу діяльність та процес проведення наукових досліджень;

– вміння та навички організовувати творчу діяльність, роботу над науковими статтями та доповідями. Вміння та навички виконувати належні, оригінальні і придатні для опублікування дослідження в агрономічній галузі. Вміння та навички організовувати самоперевірку відповідності матеріалів дисертаційного дослідження встановленими вимогам;

– знання та розуміння генезису розвитку наукової думки у галузі сільського господарства. Вміння та навички використовувати статистичні методи аналізу для встановлення тенденцій та динамічних процесів у агробіогеоценозах та урбанізованих екосистемах;

– вміння та навички планувати та управляти часом підготовки дисертаційного дослідження

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовна частина 1. Програма науково-дослідної роботи

Тема 1	Загальнонаукові та спеціальні методи досліджень. Структура та основні завдання наукових установ України. Основні поняття, терміни, символи. Рівні та види наукових досліджень. Методи наукових досліджень. Вимоги до планування і проведення дослідів. Види польових дослідів та їх використання у різних спеціальностях на прикладі 06.01.09 - «Рослинництво» та 06.01.02 – «С.-г. меліорації». Досліди, що проводяться в штучних умовах. Умови проведення дослідів.
Тема 2	Орієнтовні схеми та перелік обов'язкових аналізів і обліків у агрономічних дослідах. Досліди з вивчення розміщення культур, сівозмінними ланками і сівозмінами, використанням добрив, вивчення обробітку ґрунту. Досліди в яких вивчають строк, глибини, способи сівби. Досліди в яких вивчають гербіциди, хімічний захист рослин від хвороб і шкідників. Досліди із сортовипробування.
Тема 3	Особливості планування і проведення дослідів в умовах зрошення. Теоретичні основи планування. Коротка характеристика різних

	способів поливу і техніки, яка використовується при цьому. Врахування особливостей конфігурації полів при закладці польового дослід. Особливості проведення дослідів з контрастними варіантами – при зрошенні та без зрошення.
Тема 4	Вибір і підготовка земельної ділянки під дослід. Особливості проведення дослідів у різних ґрунтово-кліматичних умовах України. Ґрунтово-біологічні обстеження земельної ділянки майбутнього дослід. Вибір ґрунтів для окремих дослідних культур, вирівнювання родючості ґрунту за допомогою проведення вирівнювальних і рекогносцирувальних посівів. Методи розміщення варіантів в досліді. Методи розміщення дослідних ділянок.
Тема 5	Методи розміщення варіантів в досліді. Класифікація методів розміщення варіантів. Умови, які визначають вибір методів розміщення варіантів. Вибір методів розміщення варіантів дослідів в умовах зрошення (полив по борознах, напуском, дощуванням, краплинне та підґрунтове зрошення).
Тема 6	Техніка закладання польового дослід. Етапи закладання польового дослід в натурі. Необхідні прилади для закладання. Визначення в натурі всіх варіантів і повторень дослід. Підготовка добрив (органічних і мінеральних), насіння або розсади, гербіцидів для кожної ділянки дослід. Винесення в натуру всіх запланованих факторів дослід.
Тема 7	Використання статистичних методів в агрономії. Основи математичної статистики в агрономії. Основні поняття та завдання статистики. Кількісна і якісна мінливість в польових дослід. Статистичні методи перевірки гіпотез. Дисперсійний аналіз. Не дисперсійні методи статистичної обробки результатів дослід. Кореляційний та регресійний аналізи.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових частин	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л.		п.	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістова частина 1. Програма науково-дослідної роботи						
Тема 1. Загальнонаукові та спеціальні методи досліджень.	6	2	-	-	2	2
Тема 2. Орієнтовні схеми та перелік обов'язкових аналізів і обліків у агрономічних дослід.	14	-	2	-	6	6
Тема 3. Особливості планування і проведення дослідів в умовах зрошення.	14	2	-	-	6	6

Тема 4. Вибір і підготовка земельної ділянки під дослід.	12	-	-	-	6	6
Тема 5. Методи розміщення варіантів в досліді.	16	2	2	-	6	6
Тема 6. Техніка закладання польового досліді.	10	-	2	-	4	4
Тема 7. Використання статистичних методів в агрономії.	18	2	4	-	6	6
Разом годин з дисципліни	90	8	10	-	36	36

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Загальнонаукові та спеціальні методи досліджень. Напрямки досліджень в агрономії. Схеми досліді, правила побудови.	2
2.	Тема 3. Особливості планування і проведення дослідів в умовах зрошення. Методика і організація досліджень із сівозмінами. Методика й організація досліджень із проблем ерозії ґрунту.	2
3.	Тема 5. Методи розміщення варіантів в досліді. Особливості досліджень з оцінювання ефективності застосування агрохімікатів у землеробстві.	2
4.	Тема 7. Використання статистичних методів в агрономії Статистичне оцінювання експериментальних даних польових дослідів.	2
	Усього годин за змістовною частиною	8

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовна частина 1. Програма науково-дослідної роботи		
1.	Тема 2. Орієнтовні схеми та перелік обов'язкових аналізів і обліків у агрономічних досліді. Складання схем дослідів з різних спеціальностей та різною кількістю факторів	2
2.	Тема 5. Методи розміщення варіантів в досліді. Планування розміщення варіантів в умовах застосування різних способів поливу (краплинне, дощування)	2
3.	Тема 6. Техніка закладання польового досліді. Використання сучасних приладів для закріплення і розбивки дослідного поля.	2
4.	Тема 7. Використання статистичних методів в агрономії. Оцінка достовірності отриманих результатів на прикладі польових та лабораторних дослідів	4
	Усього годин за змістовною частиною	10

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовна частина 1. Програма науково-дослідної роботи		
1	Тема 1. Загальнонаукові та спеціальні методи досліджень. Види польових дослідів та їх використання у різних спеціальностях на прикладі 06.01.09 - «Рослинництво» та 06.01.02 – «С.-г. меліорації». Досліди, що проводяться й штучних умовах. Умови проведення дослідів.	2
2	Тема 2. Орієнтовні схеми та перелік обов'язкових аналізів і обліків у агрономічних дослідях. Досліди в яких вивчають гербіциди, хімічний захист рослин від хвороб і шкідників. Досліди із сортовипробування.	6
3	Тема 3. Особливості планування і проведення дослідів в умовах зрошення. Врахування особливостей конфігурації полів при закладці польового дослідів. Особливості проведення дослідів з контрастними варіантами – при зрошенні без зрошення.	6
4	Тема 4. Вибір і підготовка земельної ділянки під дослід. Вибір ґрунтів для окремих дослідних культур, вирівнювання родючості ґрунту за допомогою проведення вирівнювальних і рекогносцирувальних посівів.	6
5.	Тема 5. Методи розміщення варіантів в досліді. Методи розміщення варіантів в досліді. Методи розміщення дослідних ділянок.	6
6.	Тема 6. Техніка закладання польового дослідів. Підготовка добрив (органічних і мінеральних), насіння або розсади, гербіцидів для кожної ділянки дослідів.	4
7.	Тема 7. Використання статистичних методів в агрономії. Кількісна і якісна мінливість в польових дослідях. Статистичні методи перевірки гіпотез.	6
Усього годин за змістовною частиною		36

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання є важливим елементом у підготовці здобувачів третього «освітньо-науковий» рівня вищої освіти за спеціальністю 201 «Агрономія». Вирішення поставлених індивідуальних завдань дозволяє проявити творчі здібності здобувачів, поглибити та закріпити знання із системоутворюючих агрономічних дисциплін (ґрунтознавство, землеробство, агрохімія, рослинництво). Індивідуальне завдання дає можливість здобувачу застосувати теоретичні знання, які були отриманні при вивченні курсу дисципліни «Методи і організація досліджень в агрономії» та набути навичок практичного вирішення дослідницьких проблем.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовна частина 1. Програма науково-дослідної роботи		
1	Тема 1. Загальнонаукові та спеціальні методи досліджень. Характеристика спеціальних методів досліджень. Досліди, що проводяться в штучних умовах. Умови проведення дослідів.	2
2	Тема 2. Орієнтовні схеми та перелік обов'язкових аналізів і обліків у агрономічних дослідях. Особливості методів розміщення варіантів дослідів в умовах зрошення (полив по борознах, напуском, дощуванням, краплинне зрошення).	6
3	Тема 3. Особливості планування і проведення дослідів в умовах зрошення. Врахування особливостей конфігурації полів при закладці польового дослідів в умовах зрошення.	6
4	Тема 4. Вибір і підготовка земельної ділянки під дослід. Грунтово-біологічні обстеження земельної ділянки майбутнього дослідів. Мета, задачі і техніка проведення вирівнювальних і рекогносцирувальних посівів.	6
5.	Тема 5. Методи розміщення варіантів в досліді. Умови, які визначають вибір методів розміщення варіантів. Методи розміщення варіантів у досліді по темі обраної роботи.	6
6.	Тема 6. Техніка закладання польового дослідів. Особливості проведення дослідів у різних ґрунтово-кліматичних умовах України. Досліди в яких вивчають застосування пестицидів.	4
7.	Тема 7. Використання статистичних методів в агрономії Не дисперсійні методи статистичної обробки результатів дослідів. Використання кореляційного та регресійного аналізів за результатами польового дослідів.	6
Усього годин за змістовною частиною		36

9. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Методи і організація дослідів в агрономії» використовуються наступні методи навчання:

- інформаційно-ілюстративний метод – проведення лекцій із застосуванням таблиць, мультимедійних засобів, підручників, практикумів, методичних розробок, додаткових посібників, наочних засобів
- профільний метод – постановка проблеми та її розв'язання із демонстрацією здобувачам шляхів вирішення, а також через рішення складного завдання шляхом серії підзавдань.
- дослідницький метод – видача ситуаційного завдання, допомога та перевірка її вирішення.

10. Методи контролю

Для визначення рівня засвоєння навчального матеріалу використовуються наступні методи оцінювання знань:

- підсумкова оцінка (залік).

11. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне оцінювання та самостійна робота	Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістова частина	30/40	60/100
30/60		

Схеми оцінювання ДВНЗ «ХДАУ» Національна диференційована шкала

Оцінка	Мін. рівень досягнень	Макс. рівень досягнень
Відмінно/Excellent	90	100
Добре /Good	74	89
Задовільно/Satisfactory	60	73
Незадовільно/Fail	0	59

Національна недиференційована шкала

Зараховано/Passed	60	100
Не зараховано/Fail	0	59

Шкала ECTS

A	90	100
B	82	89
C	74	81
D	64	73
E	60	63
FX	35	59
F	1	34

Шкала ECTS недиференційована шкала

P	60	100
F	0	59

12. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Методи і організація досліджень в агрономії» включає:

- інструкції з техніки безпеки в аудиторіях кафедри;
- навчальні посібники і підручники з дисципліни;
- методичні вказівки для вивчення окремих тем дисципліни;
- словники-довідники основних термінів дисципліни;
- перелік рекомендованої літератури для вивчення дисципліни.

13. Рекомендована література

Базова

1. Горбатенко І.Ю. Основи наукових досліджень. - К.: Вища школа, 2001.- 92 с.
2. Доспехов Б.А. Методика полевого опыта. - М.: Колос, 1985. – 446 с.
3. Мойсейченко В.Ф., Трифонова М.Ф., Завірюха А.Х., Ещенко В.Е., Основи научных исследований в агрономии.- М.: Колос, 1996.- 336 с.
4. Мойсейченко В.Ф., В.О. Єщенко Основи наукових досліджень в агрономії: Підручник. – К.: Вища школа, 1994. – 336 с.

5. Основи наукових досліджень в агрономії : Підручник / В.О. Єщенко, П.Г. Копитко, В.П. Опришко, П.В. Костогрис; За ред. В.О. Єщенка. – К.: Дія, 2005. – 288 с.

6. Ушкаренко В.А. Дисперсионный и корреляционный анализ в растениеводстве и луговодстве: Монография / В.А. Ушкаренко, Н.Н. Лазарев, С.П. Голобородько, С.В. Коковихин. - М.: Изд. РГАУ–МСХА им. К.А. Тимирязева, 2011. – 336 с.

7. Ушкаренко В.А., Скрипников А.Я. Планирование эксперимента и дисперсионный анализ данных полевого опыта. - Одесса: Вища школа, 1988. – 120 с.

8. Ушкаренко В.О. Дисперсійний і кореляційний аналіз результатів польових дослідів: навчальний посібник / В.О. Ушкаренко, В.Л. Нікіщенко, С.П. Голобородько, С.В. Коковіхін. – Херсон: Айлант, 2009. – 372 с.

9. Ушкаренко В.О., Вожегова Р.А., Голобородько С.П., Коковіхін С.В. Методика польового дослідів: навчальний посібник. – Херсон: Грінь Д.С., 2014. – 448 с..

10. Ушкаренко В.О., Вожегова Р.А., Голобородько С.П., Коковіхін С.В. Статистичний аналіз результатів польових дослідів у землеробстві: Монографія / В.О. Ушкаренко, Р.А. Вожегова, С.П. Голобородько, С.В. Коковіхін. – Херсон: Грінь Д.С., 2013. – 378 с.

11. Ушкаренко В.О., Найдьонова В.О., Лазер П.Н., Свиридов О.В., Лавренко С.О., Лавренко Н.М. Наукові дослідження в агрономії: навчальний посібник. – Херсон: Грінь Д.С., 2016. – 316 с.

12. Ушкаренко В.О., Нікіщенко В.Л., Голобородько С.П., Коковіхін С.В. Дисперсійний і кореляційний аналіз у землеробстві та рослинництві: навчальний посібник / В.О. Ушкаренко, В.Л. Нікіщенко, С.П. Голобородько, С.В. Коковіхін. – Херсон: Айлант, 2008. – 272 с.

13. Ушкаренко В.О., Плоткин С.Я., Поляков Н. И., Шепель А.В. Дисперсионный анализ данных пятифакторного полевого опыта. – Херсон, 1998. – 76 с.

Допоміжна

1. Грицаєнко З.М., Грицаєнко А.О., Карпенко В.П. Методи біологічних та агрохімічних досліджень рослин і ґрунтів. – Київ, 2003. – 247 с.

2. Краткий агроклиматический справочник Украины; За ред. К.Т. Логвинова. – Гидрометиздат, 1976. – 256 с.

3. Лісовал А.П. Методи агрохімічних досліджень. – К.: НАУ, 2001. – 247 с.

4. Справочник по прогнозированию и программированию урожаев на юге Украины. – Одесса, Маяк, 1987. – 175 с.

5. Тимошенко І.І. Основи наукових досліджень в агрономії / І.І. Тимошенко, З.М. Майшук, Г.О. Касилович. – Львів: ЛДАУ, 2004. – 111 с.

6. Ушкаренко В.А. Дисперсионный анализ данных полевого опыта. - Херсон, 1978. – 43 с.

7. Ушкаренко В.А., Поляков Н.И. Математический анализ данных полевого опыта. – Херсон: ОАО ХГТ, 1997. – 82 с.

8. Ушкаренко В.О., Коваленко В.П., Плоткін С.Я., Поляков М.Г. Використання персональних комп'ютерів для вирішення задач оптимізації сільськогосподарського виробництва: Навч. пос. – Херсон: Айлант, 2001. – 94 с.

9. Харченко О.В. Основи програмування врожаїв сільськогосподарських культур. – Суми, 1999. – 141 с.

14. Інформаційні ресурси

До складу інформаційних ресурсів навчальної дисципліни «Методи і організація досліджень в агрономії» входять:

1. Освітньо-наукова програма підготовки здобувачів третього «освітньо-науковий» рівня вищої освіти за спеціальністю 201 «Агрономія»;

2. Бібліотеки:

- Обласна універсальна наукова бібліотека ім. О.Т. Гончара, м. Херсон, вул. Дніпропетровська, 2;
- Бібліотека ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон, вул. Стрітенська, 23.

3. Сайти:

- <http://www.agromage.com>;
- <http://www.fao.org/land-water/databases-and-software/crop-information/bean/en/>

А також офіційні сайти навчальних закладів України.

4. Офіційні сайти навчальних закладів:

України	
Донецький національний університет	http://www.donnu.edu.ua
Наукова бібліотека	http://www.donnu.edu.ua/uk-ua/library/Pages/default.aspx
Київський національний університет імені Тараса Шевченка	http://www.univ.kiev.ua
Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут"	http://www.kpi.ua/
Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка	http://library.ntu.kpi.kiev.ua
Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"	http://www.kpi.kharkov.ua
Науково-технічна бібліотека	http://library.kpi.kharkov.ua
Національний університет "Києво-Могилянська академія"	http://www.ukma.kiev.ua
Наукова бібліотека	http://www.library.ukma.kiev.ua
Національний університет харчових технологій(Київ)	http://www.nuft.edu.ua
Науково-технічна бібліотека	http://library.usuft.kiev.ua
Східноукраїнський національний університет ім. Володимира Даля	http://snu.lg.ua/welcome.php

Наукова бібліотека	http://librarysnu.at.ua/
Ужгородський національний університет	http://www.zakdu.edu.ua
Наукова бібліотека	http://libuzhnu.brinkster.net/
Харківський національний автомобільно-дорожній університет	http://www.khadi.kharkov.ua
Наукова бібліотека	http://library.khadi.kharkov.ua/golovna/
Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди	http://www.pu.ac.kharkov.ua
Бібліотека	http://www.pu.ac.kharkov.ua/library
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна	http://www.univer.kharkov.ua/
Центральна наукова бібліотека	http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr
Національна бібліотека України	www.nbuv.gov.ua
Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника	www.odnb.odessa.ua
Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка	korolenko.kharkov.com
Державна наукова сільськогосподарська бібліотека української академії аграрних наук	www.dnsgb.com.ua
Державна науково-технічна бібліотека України	www.gntb.gov.ua/ua
Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека імені Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія	libr.dp.ua/
Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Гмирьова	reglibrary.mk.ua/
Зарубіжних країн	
Кембріджський університет	http://www.cam.ac.uk/
Бібліотека	http://www.lib.cam.ac.uk/
Королівський технологічний інститут (м. Стокгольм, Швеція)	https://www.kth.se/en/kthb
Бібліотека	https://www.kth.se/en/kthb
Оксфордський університет	http://www.ox.ac.uk/
Бібліотека	http://www.ox.ac.uk/research/libraries
Прінстонський університет	http://www.princeton.edu/main/
Бібліотека	http://library.princeton.edu/